Het schoolbord van meester Kok

Het is tegenwoordig een verademing een docent te ontmoeten die niet klaagt over de tegenwoordige schooljeugd. Iemand die door geen enkele moderne onderwijs-overheidshotemetoot kan worden platgewalst en die nog steeds 's ochtends fluitend naar zijn school fietst en 's avonds opgeruimd weer thuiskomt.

Wim Kok (1942) en geen familie van de oud-minister-president, doet dat al 46 jaar. Hoewel hij reeds drie jaar geleden de pensioengerechtigde leeftijd bereikt heeft, begint voor hem iedere ochtend om acht uur precies de werkdag op het Ichthus College te Veenendaal.

In Veenendaal is zijn naam een begrip. Zijn grootvader, de orthodox-gereformeerde dominee Rein Kok, stond tot diens 93e jaar als voorganger in de kerk en stichtte bovendien een thans nog steeds bestaande lagere (basis)school. Toen tijdens de Tweede Wereldoorlog alle scholen door de Duitsers gedwongen werden hun Joodse leerlingen aan te geven, weigerde dominee Rein Kok.

Hij zorgde persoonlijk voor onderduikadressen en kwam daardoor ernstig in conflict met zijn eigen orthodoxe kerk, die gehoorzaamheid eiste aan de overheid. Maar de even orthodoxe dominee Rein stelde dat de Duitse bezetter door hem niet als legale overheid werd gezien en redde zodoende veel kinderen het leven.

Zijn even kordate kleinzoon, Wim, heeft de liefde voor de jeugd geërfd. Hij volgde de klassieke onderwijzersopleiding aan een Kweekschool. Zoals bekend was dat de voortreffelijke voorganger van de huidige kwalitatief mindere Pabo. Daarnaast behaalde hij in zijn avonduren vele onderwijsakten, onder meer in geschiedenis, biologie, aardrijkskunde en Engelse taal, om er maar enkele te noemen. Negen jaar lang werkte hij als onderwijzer op een lagere school, waarna hij vwo-leraar werd op het Ichthus College in Veenendaal. Daar doceert hij voltijds Engelse taal, en niemand heeft daar, gezien zijn leeftijd, problemen mee.

OP HET SCHERP VAN DE SNEDE

prof. dr. B. SMALHOUT

in 17e-eeuws Nederlands: *„...En wordt dezer wereld niet gelijkvormig, maar wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds..."* Ze leest het feilloos voor en weet ook nog te vertellen wat de zin betekent.

De rest van de les gaat geheel in het Engels. Het onderwerp is het typisch Engelse idioom. Een voor een moeten de leerlingen een uitdrukking op het bord komen schrijven. Een jongen uit 2 havo vertaalt de uitdrukking *'een luie donder'*. Hij schrijft correct: *'a lazy toad'*, letterlijk: een luie pad. Dat is voor de geboren schoolmeester Kok een aanleiding om in het kort even iets te zeggen over het verschil tussen koudbloedige dieren (zoals die pad), en warmbloedige.

Uiteindelijk heeft Wim Kok niet voor niets zijn akte biologie MO gehaald, en het (warme) onderwijzersbloed kruipt duidelijk waar het niet gaan kan. Zo wordt alles gelardeerd met kleine, maar kleurrijke historische en biologische zijsprongen die een les tot een feestje maken. De klas is doodstil en zeer geconcentreerd. Als de bel gaat, is het onderwerp precies afgerond.

Onmerkbaar

Het huiswerk voor ná de kerstvakantie is het uit het hoofd leren van de Tien Geboden in de Engelse taal, dus: 'The Ten Commandments'. En zo wordt haast onmerkbaar de filosofie van de school gekoppeld aan degelijk onderwijs. Maar dit gebeurt niet alleen in de klas van Wim Kok. De hele school (2200 leerlingen, 84 klassen en 125 docenten) ademt dezelfde sfeer.

De rector, Arie Korevaar, ook een man die jarenlang 's Avonds geeft hij nog privéles aan volwassenen, bereidt zijn lessen voor en studeert orgel, want op zondag is hij organist in de kerk van zijn grootvader zaliger, die de Joodse kinderen redde. Op school hanteert Wim Kok nog steeds de basisregels die hem destijds op de Kweekschool werden bijgebracht, namelijk dat een leerproces via het hoofd, het hart en de hand van de leerling verloopt.

Voor dat proces gelden de basale aloude voorwaarden: Reinheid, Rust en Regelmaat. Niet alleen voor de leerling, maar ook voor de docent die, zo verklaart de ervaren meester, een natuurlijk gezag moet uitstralen via correcte kleding, duidelijke discipline en een autoriteit die louter gebaseerd is op kennis en ervaring. Het zijn vooral deze vereisten, die ernstig zijn ondermijnd door modieuze stromingen en tot de rampzalige Mammoetwet hebben geleid.

Beleven

Een dagje school met Wim Kok is als het opnieuw beleven van de eigen schooltijd. Om acht uur precies begint de les met Bijbellezing, gebed en het zingen van een psalmvers. De lezing geschiedt vanuit de beroemde Statenvertaling uit 1637. Een vwo-meisje van 12 jaar leest hardop de tekst voor uit Romeinen 12.

Dat is een moeilijke passage voor de klas heeft gestaan, heeft bij zijn aantreden korte metten gemaakt met het 'management', dat zoveel Nederlandse scholen tegenwoordig teistert. De salarissen die hij daarmee uitspaarde, besteedde hij aan medewerkers ten behoeve van leerlingen met grote problemen, zoals dyslexie (niet kunnen lezen), dyscalculie (niet kunnen rekenen) enzovoorts. Door dit alles is zijn school zo populair geworden, dat vijftig procent van de leerlingen van buiten Veenendaal komt. Sommige leerlingen fietsen meer dan 30 kilometer van huis naar school.

Op het schoolbord van Wim Kok stond met krijt geschreven de Engelse vervoegingen van de werkwoorden 'hebben' en 'zijn'. Vermoedelijk zonder dat iemand daaraan gedacht had, refereerde dat aan een beroemd filosofisch gedicht van Ed Hoornik (1910-1970), dat begint met de woorden:

Op school stonden ze op het bord geschreven
Het werkwoord hebben en het werkwoord zijn
Hiermee was tijd, was eeuwigheid gegeven
De ene werkelijkheid, de andere schijn...

Het werkwoord 'hebben' staat volgens Hoornik symbool voor hardheid, begeerte en botte plicht. Maar 'zijn' is de ziel van het menselijk bestaan. Het is luisteren, weer kind worden en naar de sterren worden opgelicht.

De kersverse minister van Onderwijs, Marja van Bijsterveldt-Vliegenthart, wenst leraren van wereldklasse, lessen van topkwaliteit, orde op school en hoog gestelde eisen Excellentie, uw ideaal wordt al verwezenlijkt. In Veenendaal.

dagblad "De Telegraaf"
zaterdag, 20-11-2010, pagina 7